

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра хірургії, променевої діагностики, радіаційної медицини, терапії та онкології

Силабус навчальної дисципліни
«Основи ентерального та парентерального харчування»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3,0 кредити ЄКТС.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	Згідно з розкладом занять. Кафедра хірургії, променевої діагностики, радіаційної медицини, терапії та онкології.
Викладач (-і)	к.мед.н., доц. Поляк С. Д. к.мед.н., доц. Парфентьев Р.С. к.мед.н., доц. Колодій В.В., к.мед.н., доц. Воротинцева К.О., к.мед.н., доц. Крижанівський В. В., к.мед.н., доцент Бородаєв І.Є., д.мед.н., проф. Муравйов П.Т., к.мед.н., доц. Койчев Є.А.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: 750-01-16 E-mail: surgerykathedra@gmail.com Консультації та відпрацювання графіка

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення дисципліни є принципи, методи та організація нутритивної підтримки пацієнтів за допомогою методів ентерального та парентерального харчування. Дисципліна охоплює сучасні теоретичні і практичні аспекти застосування різних методів штучної нутриціологічної підтримки хворих в умовах стаціонару.

Мета дисципліни: полягає в наданні здобувачам теоретичних знань і практичних навичок щодо організації нутритивної підтримки пацієнтів, зокрема в умовах клінічної практики. Дисципліна має на меті ознайомити студентів з основними методами ентерального та парентерального харчування, показаннями та протипоказаннями до їх застосування, а також принципами оцінки нутритивного статусу хворих і корекції його за допомогою сучасних технологій.

Завдання дисципліни: підвищення рівня знань про роль клінічного харчування в

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра хірургії, променевої діагностики, радіаційної медицини, терапії та
онкології

лікуванні та реабілітації пацієнтів, сучасні підходи до нутритивної підтримки; ознайомлення з різними видами клінічного харчування, оцінкою нутритивної недостатності, її причинами та наслідками; опанування методів оцінки нутритивного статусу, розрахунку енергетичних потреб хворих, визначення ступеня білково-енергетичної недостатності; розуміння вибору найбільш ефективних сумішей та препаратів в залежності від індивідуальних потреб пацієнта; оволодіння технікою постановки назо- та орогастрального зондів на сучасних манекенах; вивчення особливостей нутритивної підтримки у різних групах пацієнтів, зокрема у дітей, пацієнтів з онкологічними захворюваннями, після операцій, а також при тяжких травмах, опіках та інших критичних станах; формування і розвиток у здобувачів вмінь роботи з рекомендаціями професійних асоціацій, таких як ESPEN, для покращення якості лікування пацієнтів в майбутній практичній діяльності.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

1. Визначення, мета та роль клінічного харчування пацієнтів.
2. Види клінічного харчування, їх переваги та недоліки.
3. Причини нутритивної недостатності та методи оцінки нутритивного статусу хворого.
4. Ентеральне харчування: визначення; основні принципи; показання та протипоказання до застосування; класифікація по типу введення.
5. Суміші для ентерального харчування, порівняльна характеристика основних видів.
6. Парентеральне харчування: визначення; основні принципи; показання та протипоказання; способи введення речовин.
7. Групи препаратів, які використовуються для парентерального харчування.
8. Відмінності в застосуванні стандартизованого й індивідуалізованого парентерального харчування.
9. Основні ускладнення при ентеральному та парентеральному харчуванні.
10. Особливості застосування ентерального та парентерального харчування у дітей.
11. Основні аспекти нутритивної підтримки у онкологічних хворих.

Вміти:

1. Користуватися навчальною, науковою літературою, сучасними рекомендаціями професійних асоціацій, таких як ESPEN, а також клінічними настановами та протоколами.
2. Визначати метод нутритивної підтримки в залежності від стану пацієнта.
3. Обґрунтовувати призначення ентерального та парентерального харчування хворим в умовах стаціонару.
4. Оцінювати нутриційний статус пацієнтів за даними об'єктивного, лабораторного та інструментального обстеження.
5. Визначати ступінь білково-енергетичної недостатності, розраховувати енергопотреби пацієнтів.
6. Розраховувати потреби в нутрієнтах за стандартними дозуваннями.
7. Виконувати техніку постановки назо- та орогастрального зондів на манекенах.
8. Оцінювати ефективність ентерального та парентерального харчування.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра хірургії, променевої діагностики, радіаційної медицини, терапії та
онкології

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання:

Дисципліна буде викладатися у формі практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Практичні заняття:

- словесні методи: бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації).

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять; самостійне вирішення ситуаційних задач.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Клінічне харчування пацієнтів: визначення, мета та роль в процесі лікування та реабілітації хворих . Історія розвитку та застосування методів нутритивної підтримки.

Тема 2. Види клінічного харчування пацієнтів. Нутритивна недостатність, її причини та наслідки.

Тема 3. Нутриційний статус пацієнтів. Методи оцінки нутритивного статусу. Визначення ступеня та вираженості білково-енергетичної недостатності, розрахунок енергопотреб хворих.

Тема 4. Нутритивна підтримка за допомогою методів ентерального та парентерального харчування. Основні принципи та задачі ентерального та парентерального харчування, покази та протипокази до його застосування.

Тема 5. Ентеральне харчування: визначення, переваги та мінуси такого виду нутритивної підтримки. Показання та протипоказання (абсолютні та відносні) до призначення. Класифікація ентерального харчування по типу введення. Назогастральний зонд, техніка постановки та догляд за ним.

Тема 6. Суміші для ентерального харчування, класифікація. Порівняльна характеристика основних препаратів для ентерального харчування. Контроль за ефективністю ентерального харчування.

Тема 7. Парентеральне харчування: визначення, задачі та принципи, покази та протипокази до застосування. Методика проведення парентерального харчування. Способи введення речовин для парентерального харчування.

Тема 8. Групи препаратів, які використовуються для парентерального харчування. Вимоги до засобів парентерального харчування. Контроль за ефективністю проведення парентерального харчування.

Тема 9. Ускладнення при ентеральному харчуванні. Види ускладнень при парентеральному харчуванні: ті, що обумовлені катетеризацією; інфекційні та метаболічні. Ускладнення, пов'язані з введенням глюкози та інших вуглеводів. Патологічні реакції на інфузії жирових емульсій. Профілактика ускладнень.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра хірургії, променевої діагностики, радіаційної медицини, терапії та онкології

Тема 10. Особливості застосування ентерального та парентерального харчування у дітей. Цільові показники споживання енергії та білка. Особливості розрахунку доз та обсягів.

Тема 11. Періопераційна нутритивна підтримка. Роль нутритивної підтримки у відновленні пацієнтів після оперативних втручань. Моніторинг та корекція нутритивного статусу.

Тема 12. Нутритивна підтримка при онкологічних захворюваннях у дорослих: скринінг та обстеження; потреби в калоріях і поживних речовинах. Етапи надання нутриціологічної підтримки на шляху онкологічного хворого.

Тема 13. Стандартизоване й індивідуалізоване парентеральне харчування, основні переваги та недоліки.

Тема 14. Основні аспекти нутритивної підтримки при тяжких травмах, опіках, ампутаціях, сепсисі, інсульті.

Тема 15. Сучасні тенденції в розвитку нутритивної терапії, рекомендації ESPEN.

Перелік рекомендованої література:

Основна:

1. Практична настанова європейської асоціації клінічного харчування та метаболізму (ESPEN): клінічне харчування в хірургічній практиці. Arved Weimanna, Marco Bragab, Franco Carlic et al. Клінічні настанови. Pain, anaesthesia and intensive care № 4, 2023.
<https://www.espen.org/files/ESPEN-Guidelines/Surgery-Guideline-Ukrainian.pdf>

2. Ентеральна нутритивна підтримка населення в умовах надзвичайних ситуацій: монографія / Н. В. Притульська, М. П. Гуліч, Ю. М. Мотузка та ін. – Київ, 2018. – 280 с.
<https://knu.edu.ua/file/MjIxNw==/c66befe339935b2a349da269798243c9.pdf>

3. Compher, C., Bingham, A. L., McCall, M., Patel, J., Rice, T. W., Braunschweig, C., McKeever, L. (2022). Guidelines for the provision of nutrition support therapy in the adult critically ill patient: The American Society for Parenteral and Enteral Nutrition. JPEN. Journal of parenteral and enteral nutrition, 46(1), 12–41. <https://doi.org/10.1002/jpen.2267>

4. Pierre Singer, Annika Reintam Blaser, Mette M. Berger et al. ESPEN practical and partially revised guideline: Clinical nutrition in the intensive care unit. Clinical Nutrition 42 (2023), p. 1671-1689. <https://doi.org/10.1016/j.clnu.2023.07.011> 0261-5614

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua> - Міністерство охорони здоров'я України

2. www.who.int - Всесвітня організація охорони здоров'я

3. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України

4. <https://info.odmu.edu.ua/chair/surgery/> - кафедра хірургії, променевої діагностики, радіаційної медицини, терапії та онкології ОНМедУ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра хірургії, променевої діагностики, радіаційної медицини, терапії та онкології

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю: усний (опитування), тестування, оцінювання виконання практичних вправ, оцінювання комунікативних навичок, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті та самостійної роботи студентів.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час інтерпритації лабораторних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, демонструє практичні навички під час та інтерпритації лабораторних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної задачі, не демонструє практичні навички.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень,

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра хірургії, променевої діагностики, радіаційної медицини, терапії та онкології

відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-наушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.